Den reformerade inkomstbeskattningen

Av bankdirektör Ulf Fredholm

Den underbara natten d v s natten till den 25 april 1981 innebar födelsen av ett förändrat skattesystem. Förra året, 1983, tog vi det första steget in i detta system. Även detta år blir ett övergångsår. Fullt utbyggt blir systemet år 1985.

På s 14—15 i föregående nummer lämnades en kortfattad redogörelse för tekniken i det nya systemet.

Marginalskatten sänks

Marginalskatten kommer att sänkas. Målsättningen var ursprungligen att huvuddelen av inkomsttagarna år 1985 skulle få en marginalskatt uppgående till högst 50 %. Eftersom man antog att den kommunala skatten skulle uppgå till 30 % skulle den statliga skatten vara högst 20 %. Avsikten var att detta skulle gälla för alla med inkomst upp till högst 16 basenheter, den s k brytpunkten.

Genom de förändringar som riksdagen beslöt på hösten 1983 (SFS 1983:1047—1050 skärptes dock skattesatsen i intervallet 18—21 basenheter (140 400—163 800). Grundbeloppet utgör i detta intervall 24 %. Därefter sjunker grundbeloppet åter till 20 %.

Den högsta marginalskatten eller 80 % sätter år 1985 in vid inkomster på 351 000 kr.

Även i fortsättningen kommer den statliga inkomstskatten att vara föremål för viss indexreglering. Ursprungligen bestämde man sig för att justera basenheten och därmed skatteskalan med ca 5,5 % per år. Genom de nu beslutade ändringarna har dock indexregleringen inskränkts till ca 4 % för år 1984 och ca 3 % för år 1985.

För tiden efter 1985 har ännu inte något beslut fattats om fortsatt indexreglering.

Avdragsbegränsningen

Samtidigt som marginalskatten sänks begränsas det skattemässiga värdet av ett underskottsavdrag till 50 % av underskottet. För flertalet inkomsttagare d v s personer med inkomster under brytpunkten uppnås denna effekt därige-

[1]Artikeln avser att ge nytillkomna prenumeranter en översikt av innebörden av den reformerade inkomstbeskattningen. — Under de två föregående åren har reformen behandlats i tidskriften av Anclow 1982 s 365 och 1983 s 327 samt av Lodin 1982 s 469.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:51

nom att marginalskatten inte är högre än 50 %. Begränsningen av underskottsavdragens skattemässiga värde rör dem som har inkomster överstigande 16 basenheter. För dessa är nämligen marginalskatten högre än 50 %. Den kan som förut nämndes uppgå maximalt till 80 %.

För att tekniskt uppnå detta resultat har som framgår av den förut nämnda artikeln den statliga inkomstskatten delats i två skatter, grundbelopp och tilläggsbelopp.

Sambeskattning av makar

Även i det nya systemet skall makar sambeskattas såvitt avser B-inkomster. Sambeskattning sker bara vid beräkning av tilläggsbeloppet. Vidare sker sambeskattning bara av den del av B-inkomsterna som överstiger 5 000 kr.

Under övergångsåren 1983 och 1984 sker sambeskattning dock bara vid beräkning av grundbeloppet.

Marginalskattespärren, begränsningsregeln

Redan i det gamla systemet fanns en marginalskattespärr. Den medförde att statlig och kommunal inkomstskatt inte skulle få överstiga 85 % av någon inkomstdel i de högre inkomstskikten och 80 % i lägre skikt. Motsvarande regler finns i det nya systemet. För år 1985 är spärren utformad så att marginalskatten inte får överstiga 80 %.

Begränsningsregeln syftar till att begränsa skatteuttaget i de fall då det finns förmögenhet som ger låg avkastning. Regeln är uppbyggd på ungefär följande sätt. För den skattskyldige fastställs ett spärrbelopp. Om kommunal inkomstskatt, statlig inkomstskatt (d v s grundbelopp och tilläggsbelopp) och förmögenhetsskatt överstiger spärrbeloppet kan skatten reduceras helt eller delvis.

Spärrbeloppet uppgår år 1985 till

50 % av statligt beskattningsbar inkomst (UGB)
+ 25 % av underlaget för tilläggsbeloppet upp till 45 basenheter
+ 30 % av underlaget för tilläggsbeloppet över 45 basenheter

Om summan av de nyss angivna skatterna överstiger spärrbeloppet reduceras skatten med högst mellanskillnaden.

Reduktion sker i följande ordning:

1. Förmögenhetsskatten reduceras. Liksom tidigare måste dock förmögenhetsskatt erläggas på halva förmögenheten.
2. I andra hand reduceras grundbeloppet. Någon begränsning för reduktionen finns inte.
3. Därefter reduceras tilläggsbeloppet. Reduktionen får dock inte bli större än tilläggsbeloppet på den beskattningsbara inkomsten. Det innebär allt-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:51

så att tilläggsbelopp alltid måste betalas på underskottsavdrag och övriga tilläggsposter.

4. Kommunal skatt kan inte reduceras.

Vinnare på marginalskattesänkningen

I följande tabell visas hur stor skattesänkningen blir under åren 1983—1985 i några olika inkomstlägen. Tabellen gäller under förutsättning att underskottsavdrag inte föreligger eller att — om underskottsavdrag skulle föreligga — det inte är aktuellt med tilläggsbelopp. Som en jämförelse har skatten för 1982 också lagts in. Kommunal skatt antas utgå med 30 %.

Beskattningsbar inkomst	Skatt, inkomståren 1982	1983	1984	1985
70 000	23 426	22 341	21 606	21 004
150 000	80 091	72 728	67 562	62 316
200 000	121 591	111 074	103 414	95 708
300 000	209 241	192 504	181 854	170 568

Skattebeloppen har beräknats med ledning av den senaste förändringen i skatteskalan (alltså SFS 1983:1047—1050). Någon hänsyn har inte tagits till inflationen utöver vad som finns inbyggt i skatteskalan. Basenheten har ju som nämnts förändrats så att inflationen antagits uppgå till ca 5,5, 4 resp 3% för åren 1983, 1984 och 1985.

Av tabellen kan man dra den slutsatsen att en vinnare på skattereformen är en person med hög inkomst och utan underskottsavdrag.

Hur påverkar avdragsbegränsningen utfallet?

Som framgår av den tidigare beskrivningen består reformen främst av två komponenter, som motverkar varandra, nämligen marginalskattesänkningen och avdragsbegränsningen. Man kan då fråga sig hur stora underskottsavdrag man ''tål'' utan att situationen förändras i jämförelse med det tidigare systemet. Beräkningen i den följande tabellen har gjorts med ledning av den ursprungliga skatteskalan för år 1985. Hur stort underskott får man alltså högst ha år 1985 utan att få försämrad köpkraft än före skattereformen d v s år 1982?

Beräkningen görs dels i nominella tal, vilket sålunda innebär att någon hänsyn till inflationen inte alls tas, och dels med hänsyn till en viss inflation. Därvid har man antagit att inflationen mellan åren 1982—1985 uppgått till 8% resp 10% per år. Inkomstökningen har antagits vara 5,5% per år.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:51

Inkomst för underskottsavdrag 1985	Högsta underskott utan hänsyn till inflation och inkomstökning	Högsta underskott med hänsyn till 8 resp 10% årlig inflation och 5,5% årlig inkomstökning	
		8%	10%
150 000	87 000	38 000	7 000
200 000	92 000	56 000	34 000
300 000	112 000	76 000	57 000

(Källa: Allt om skattereformen av Ingvar Karlsson och Lars-Olov Naessén)

Som synes förändras skattereformens effekter radikalt om man tar hänsyn till inflationen. Det framgår ganska klart att man inte kan ha särskilt stora underskottsavdrag förrän man förlorar på skattereformen.

Effekten av underskottsavdrag kan också illustreras av följande exempel:

	I	II	III
Lön	175 000	300 000	1 000 000
Underskott i en eller flera förvärvskällor	./. 50 000	./. 175 000	./. 800 000
Beskattningsbar inkomst	125 000	125 000	200 000
Total skatt 1985	52 492	82 132	328 018
Total skatt 1982	59 991	59 991	121 591
Skatteminskning/ökning	./. 7 499	+ 22 141	+206 427
Netto efter skatt 1985	72 508	42 868	./. 128 018

Av dessa exempel dras samma slutsats som nyss, nämligen att personer med stora underskottsavdrag får det bekymmersamt i det nya skattesystemet. Det gamla ''klassiska'' sättet att trolla bort en inkomst med stora underskottsavdrag fungerar inte längre. Det går sålunda inte att köpa en fastighet och reparera denna. Uppkommer ett stort underskott slår avdragsbegränsningen på sätt som det extrema exemplet III visar. Observera att personen med lägst inkomst och minsta underskott (exempel I) har största nettot efter skatt.

I framtiden kommer det därför att bli svårt att klara stora underskott på villor. Följden borde bli att villapriserna inte kommer att stiga på samma sätt som tidigare. Priserna bör snarast sjunka.

Intresset för att låna till köp av aktier bör avta när låneräntan föranleder underskott i förvärvskällan kapital. För att kompensera avdragsbegränsningen måste aktierna stiga med minst 10% per år i värde. Då kan nämligen en försäljningsvinst uppväga avdragsbegränsningen.

Likaså borde intresset för köp av premier med lånat kapital avta.

Det blir i det nya systemet viktigt att skaffa inkomster i den förvärvskälla som på grund av stora kostnader visar underskott. Medel kan behöva placeras om så att en person med höga låneräntor får större inkomsträntor.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:51

Skattskyldiga som har flera olika verksamheter (förvärvskällor) kan tvingas överföra dessa till aktiebolag för att undgå verkningarna av avdragsbegränsningen. Drivs verksamheterna i aktiebolag kan det finnas större möjligheter att utjämna inkomster och förluster.

På grund av verkningarna av det reformerade skattesystemet kan många personer behöva planera om sin ekonomi i större eller mindre omfattning. Då systemet är fullt utbyggt inkomståret 1985 innebär det att planerna bör vara genomförda inom ungefär ett år.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:51